

امتحانات متمرکز تکمیلی (سطح ۳)

خرداد سال تحصیلی ۹۶-۹۵
رشته فقه ۹۴

مهر مدرسه

کد آزمون:	۳۹۵۲/۰۲
تاریخ:	۹۶/۳/۱۱
عنوان:	فقه ۶
کتاب:	دروس تمهیدیه فی الفقه الاستدلالی
موضوع:	قرض، رهن، هبه، ودیعه، عاریه، وصیه، وقف

ساعت برگزاری: ۹ صبح	نمره: ۱۳	ممت پانگولی: ۸۰ دقیقه
ساعت برگزاری: ۹ صبح	نمره: ۲۰	ممت پانگولی: ۹۰ دقیقه
شماره یا نام مصحح اول	نمره به عدد	نمره به حروف
شماره یا نام مصحح دوم	نمره به عدد	نمره به حروف

نام و نام خانوادگی: نام پدر: کد طلایی: مدرسه علمیه:

۰/۵

۱. هل يعتبر تعيين مقدار المقترض؟

- (الف) نعم للإستصحاب
- (ب) نعم، لعدم امکان الأداء بدون العلم
- (ج) لا لإطلاق الأدله
- (د) لا للبراهنه

۰/۵

۲. هل يجوز تصرف الراهن فى العين المرهونة؟

- (الف) نعم لو لم يتناف و الاستيثاق
- (ب) نعم يجوز مطلقاً
- (ج) لا يجوز مطلقاً
- (د) لا يجوز مطلقاً مع إذن المرتهن

۰/۵

۳. هل يصح هبة الدين؟

- (الف) نعم يصح مطلقاً
- (ب) نعم يصح على غير من هو عليه
- (ج) نعم يصح على المديون لا على غيره
- (د) لا يصح مطلقاً

۰/۵

۴. در آیه شریفه: «إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَوَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا» منظور از «أهلها» کیست؟

- (الف) مودع
- (ب) ودعی
- (ج) مستودع
- (د) مودع که همان ودعی است

۰/۵

۵. عاریه کدام یک از موارد زیر باطل است؟

- (الف) ماشین
- (ب) هر شیء غیر منقول
- (ج) میوه و سبزی
- (د) هر شیء منقول یا هر شیئی که با إنتفاع معدوم می شود

۰/۵

۶. در فرض خیانت وصی، کدام گزینه صحیح است؟

- (الف) خود به خود عزل می شود.
- (ب) بر حاکم لازم است کسی را ضمیمه کند که مانع خیانت شود.
- (ج) اگر وصیت مقید به عدم خیانت باشد، حاکم باید کسی را ضمیمه کند که مانع خیانت شود.
- (د) اگر وصیت مقید به عدم خیانت باشد، خود به خود عزل می شود.

۷. منظور از «تأجيل المؤجل باسقاط بعض الدين» را در ضمن مثالی بیان کرده، توضیح دهید آیا چنین کاری جایز است یا نه؟

۲

پاسخ: منظور آن است که دائن و مدیون توافق کنند که مدت دین اسقاط شود و دین حال گردد یا مدتش را کمتر کنند و در عوض مدیون مقدار کمتری بپردازد. مثل اینکه دین معادل یک میلیون تومان است و یک ساله می‌باشد و توافق کنند که الان ۹۰۰ هزار تومان بپردازد و ۱۰۰ هزار تومان مازاد را ببخشد. (انمره) چنین کاری جایز است چون محذور ربا در آن نیست. (انمره)

۲

۸. «يعتبر كون المرهون أمراً مملوكاً و يعتبر أن يكون أمراً صالحاً للبيع و الشراء»

الف) عبارت را با ذکر مثال توضیح دهید.

ب) علت حکم را بیان نمایید.

الف) شرط صحت رهن آن است که عین مرهونه اولاً مملوک باشد یعنی قابلیت تملک داشته باشد (توضیح مملوک لازم است)، ثانیاً قابلیت بیع و شراء داشته باشد. پس رهن خمر چون شرعاً قابل تملک نیست و نیز رهن عین موقوفه یا پرند در هوا که قابل تسلیم نیست، چون قابل بیع نیست صحیح نمی‌باشد. ب) دلیلش آن است که رهن وثیقه دین است و چیزی که قابلیت خرید و فروش ندارد و نیز چیزی که قابل تملک نیست نمی‌تواند وثیقه دین باشد چون قابل معاوضه نمی‌باشد تا دائن بتواند دین خود را از راه فروش آن به دست آورد.

۹. با توجه به دو روایت: صحیحه ابی بصیر «الهبه لاتكون أبداً هبة حتى يقبضها» و صحیحه ابی المغرا «الهبه جائزة قبضت أو لم تقبض»

به سؤالات زیر پاسخ دهید.

۳

الف) توضیح دهید حکم مستفاد از هر یک از دو روایت چیست؟ آیا می‌توان آیه شریفه «أوفوا بالعقود» را مرجحی برای روایت دوم دانست؟

ب) با فرض عدم وجود مرجح، حکم تعارض و نتیجه را بیان نمایید.

الف) روایت ابی بصیر بر اعتبار قبض در صحت هبه دلالت می‌کند، چون می‌گوید هبه محقق نمی‌شود مگر با قبض. ولی روایت دوم می‌گوید هبه عقدی جایز است چه قبض محقق شود چه نشود، پس صحت آن متوقف بر قبض نیست.

اما آیه شریفه نمی‌تواند مرجح روایت دوم باشد چون بر لزوم هر عقدی از جمله هبه دلالت می‌کند در حالی که روایت ابی المغرا بر جواز هبه دلالت می‌کند.

ب) با فرض عدم مرجح، دو روایت تعارض و تساقط می‌کنند و اصل، عدم ترتب اثر بر هبه قبل قبض است (استصحاب عدم اثر) و در نتیجه حکم به لزوم قبض می‌نماییم.

۱۰. الف) توضیح دهید؛ با توجه به اینکه ودیعه عقدی جایز است، آیا می‌توان به استناد قاعده «المسلمون عند شروطهم» در ضمن عقد

۳

ودیعه، شرط عدم فسخ تا مدتی معین کرد یا نه؟

ب) به فرض جواز چنین شرطی، آیا اگر مشروط علیه قبل از اجل عقد را فسخ کند، آیا فسخ تأثیر دارد و عقد منفسخ می‌شود؟ چرا؟

الف) بله می‌توان شرط کرد زیرا قاعده فوق عمومیت دارد و منحصر به شرط ضمن عقد لازم نمی‌باشد.

ب) بله، عقد منفسخ می‌شود زیرا مفاد قاعده «المسلمون عند شروطهم» وجوب تکلیفی شرط است نه عدم تأثیر انشاء فسخ و بقاء عقد (اثر وصفی)

*سؤالات زیر مختص طلاب غیر حضوری مکاتبه‌ای می‌باشد:

۱۱. مقتضای قاعده اولیه لزوم عاریه است یا جواز آن؟ چرا؟ توضیح دهید ماهیت عاریه این قاعده اولیه را تأیید می‌کند یا مخالف آن

۲

است؟ (عاریه، ص ۲۷۹)

پاسخ: مقتضای قاعده لزوم است، زیرا اصل اولی لزوم هر عقدی است مگر با دلیل خاص بر خلاف آن. (انمره) اما روح و حقیقت عاریه نوعی إذن در تصرف است و این اقتضا می‌کند عاریه عقدی جایز باشد. (انمره)

۲

۱۲. الف) وصیت تملیکیه و عهدیه را در ضمن مثالی تعریف کنید.

ب) روایت: «إذا اوصی الرجل الی أخیه و هو غائب فلیس له ان یرد علیه وصیته ...» کدام نوع وصیت را مورد نظر قرار داده است؟ به

موجب این روایت، وصیت فوق عقد است یا ایقاع؟ چرا؟

الف) وصیت تملیکیه آن است که موصی شیئی را بعد از موت خودش به موصی له تملیک کند. مثل آن که بگوید خانه من پس از مرگم ملک زید باشد که در این صورت پس از موت زید مالک می‌شود بنحو شرط نتیجه و بدون نیاز به تملیک دوباره.

وصیت عهدیه آن است که موصیکاری را از وصی بخواهد، مثل آن که به پسر بزرگش وصیت کند و بگوید پس از مرگم خانه ام را به زید تملیک کن یا ثلث مالم را به فقیر بده.

ب) روایت ناظر به وصیت عهدیه است (۵/۰) و مطابق آن، وصیت عهدیه ایقاع است چون امام می‌فرماید وصی (ولو در بعض موارد) حقر ندارد. اگر وصیت عهدیه عقد بود، متوقف بر قبول بود و معنا نداشت بدون رد صحیح باشد. انمره

۱۳. عبارت: «ان الوقف قد يكون متقوماً بثلاثة اطراف و قد يكون متقوماً بطرفین» را با ذکر مثال و علت تفاوت توضیح دهید.

۲

گاهی وقف سه طرف دارد: واقف، موقوف و موقوف علیه و این در مواردی است که واقف چیزی را از ملک خود خارج می‌کند و داخل ملک کسی می‌کند که به آن شخص موقوف علیه می‌گویند مثل وقف باغ واقف توسط خود او به زید و اولاد او. اما گاهی واقف چیزی را از ملک خود خارج و وقفی می‌کند اما داخل ملک کسی نمی‌کند که در این صورت موقوف علیه وجود ندارد مثل وقف مسجد که زمینی را وقف می‌کند تا مسجد ساخته شود.

۱۴. ضمن تعریف وقف معاطاتی توضیح دهید با توجه به روایت: «الوقوف تکون علی حسب ما یوقفها أهلها» وقف معاطاتی صحیح است

یا باطل؟

وقف معاطاتی یعنی وقفی که بدون صیغه و با فعل انشاء می‌شود (۵/۰) و چون بر چنین وقفی عنوان «وقف» صدق می‌کند لذا به موجب اطلاق روایت فوق باید به آن عمل شود و صحیح است. ۱ نمره

*سامانه پیام کوتاه ۵۰۰۰۱۷۱۷۲۱۴۴۲۱ اداره کل سنمیش و پذیرش معاونت آموزش آماده دریافت پیشنهادات و انتقادات پیرامون سؤالات امتحانی می‌باشد.

«ذکر کد امتحان و شماره سؤال به صورت دقیق جهت امکان بررسی و جوابگویی ضروری است.»